

Yardımsverlik Koşularının Bireylere ve Sivil Topluma Etkisi:

Adım Adım Örneği

Yazan: Itır Erhart & İ. Renay Onur, Adım Adım

13.03.2015

Yardımsverlik Koşusu Nedir?

Koşu gibi dayanıklılık gerektiren sporlar aracılığıyla yardımsverlik, yurttaş katılımı ve spor kültürünü yaygınlaştırmayı amaçlayan bir kaynak yaratma metodudur.

Bu yöntem ile gönüllü katılımcılar ulusal veya uluslararası koşu/triatlon/duatlon/bisiklet/yüzme gibi yarışlara katılmadan önce niyetlerini kendi aile, dost ve tanıdık çevrelerine e-posta aracılığıyla duyururlar. Bu duyurularında destekledikleri Sivil Toplum Kuruluşlarının ("STK") projelerine bağış çağrısında bulunurlar. Bağışlar doğrudan doğruya ilgili STK'nın ilgili proje için açılan resmi banka hesabına yapılır.

Dünyada özellikle Kuzey Amerika ve İngiltere'de STK'ları desteklemek için çok yoğun kullanılan bir kaynak geliştirme metodudur. Amerika'da bir yılda bu yolla toplanan bağış miktarı 1.1 milyar dolardır (2013 verisi, yaklaşık 2.8 milyar Türk Lirası). Sadece Londra Maratonu'nda bu yolla toplanan bağış miktarı 50 milyon poundu (yaklaşık 193 milyon Türk Lirası) geçmiş, ve 30 bini aşkın kişinin koştuğu bu maratonda koşanların çoğu bir amaç için koşmaya başlamıştır.

Adım Adım, dünyada başarı ile uygulanan bu kaynak geliştirme metodunu odak gruplar, anket ve birebir görüşmelerden oluşan saha çalışmasını tamamladıktan sonra Türkiye'deki sivil toplumun ihtiyaçlarına göre uyarlamış ve geliştirmiştir. Adım Adım öncülüğünde Türkiye'de başlatılan ve kullanılan bu metot ile desteklenen STK'ların bireysel bağışlarının %25-30'u Adım Adım yardımsverlik koşucuları sayesinde toplanmaya başlanmıştır.

Türkiye'de ise 2008 yılında ilk defa Adım Adım Oluşumu sayesinde duyurulan ve yaygınlaştırılan yardımsverlik koşusu ile 2008 yılında 200 bin TL (155 bin USD) toplanırken 2014 yılında bu sayede toplanan bağış TL bazında 16 kat artmış ve 3.2 milyon TL'ye ulaşmıştır (1.5 milyon USD).

Her şeyden önemlisi yardımsverlik koşusu sırasında gönderilen mektuplar sayesinde sadece bağış toplanmamış aynı zamanda gönüllü koşucular toplumda çözülmesini arzu ettikleri bir amaç için gönüllü elçilik yapmışlardır. Farkındalık yaratarak bu sorunun çözümüne katkıda bulunmuş ve yurttaş katılımını artırmışlardır.

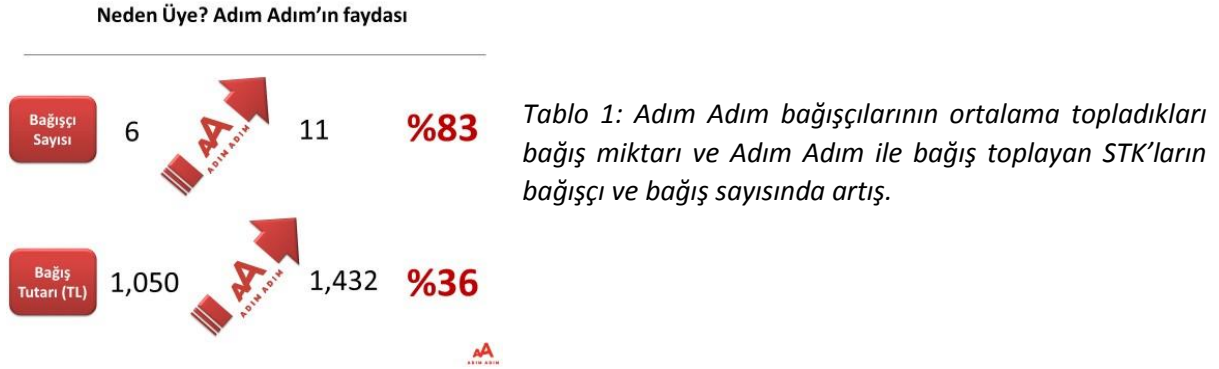
Adım Adım'ın rolü

Adım Adım, bu modeli geliştirecek bir platform yaratmıştır. Yardımsverlik koşusuna uygun projelerin seçimi konusunda kendi kriterlerini oluşturmuş ve koşucuların başarıları konusunda farklı motivasyon ve teşvik kriterleri geliştirmiştir.

Adım Adım'ın desteklediği 8 STK projesi için yardımsverlik koşusu yapanlar arasında Adım Adım'a direk olarak üye olmayan, bu sebeple de Adım Adım'dan bilgilendirme ve teşvik mesajı almayan, gönüllüler de bulunmaktadır.

Adım Adım elindeki veri tabanından bu iki grubun yardımseverlik koşusu performansını karşılaştırma şansına sahiptir. Adım Adım ile yardımseverlik koşusu yapanlar bağışçı sayısı açısından %83, bağış tutarı açısından %36 daha iyi performans göstermektedirler.

Bu şu anlama gelmektedir: Adım Adım ile yardımseverlik koşusuna hazırlanan ve yardımseverlik koşusu yapan bir gönüllü adına koştuğu STK için ortalama olarak 11 kişiden toplam 1.432 TL bağış toplanmasını sağlarken, Adım Adım'dan aktif olarak yönlendirme almayan bir koşucu ise 6 kişiden 1.050 TL bağış toplanmasına aracılık etmektedir.

Adım Adım Gönüllüleri hangi STK Projeleri için koşturmaktadır?

Adım Adım, kurulduğundan bu yana birincisi 2008, ikincisi 2012 yılında olmak üzere iki tane STK Projesi seçim süreci yürütmüştür.

Aşağıdaki tablo STK'ların bu sürece hangi tarihte dâhil olduklarını göstermektedir.

Önemli olan bir konu, projeler her ne kadar ait oldukları STK'lar ile anılsalar da Adım Adım STK değil proje seçmektedir. Süreç içinde de STK'lara daha iyi bağış toplayabilmeleri için danışmanlık vermektedirler. Bir projenin iyi olması o projenin yardımseverlik koşusu ile iyi bağış toplayabileceği anlamına gelmemektedir.

STK İsmi	Proje Adı	2008-2015
TOFD	Akülü tekerlekli sandalye	1,195
TEGV	Eğitim birimlerinden yararlanan öğrenci sayısı	24,026
TOG	Eğitimlerden yararlanan genç sayısı	9,902
Buğday	Dönüm tohum	45
Buğday	çiftlik	55
Buğday	Koruncuk çocuk/1 aylık gıda	29
AKUT	Nefes (operasyonla ile hayatı kurtarılan kişi)	97
Koruncuk	çocuk/1 yıllık ihtiyaç	10
Koruncuk	çocuk/1 yıllık sağlık ve eğitim	357
Koruncuk	Köyün düzenlenmesi	1
TEMA	Gençlerin eğitimi	1,364
AÇEV	Kadın (3 aylık okuma eğitim)	2,255

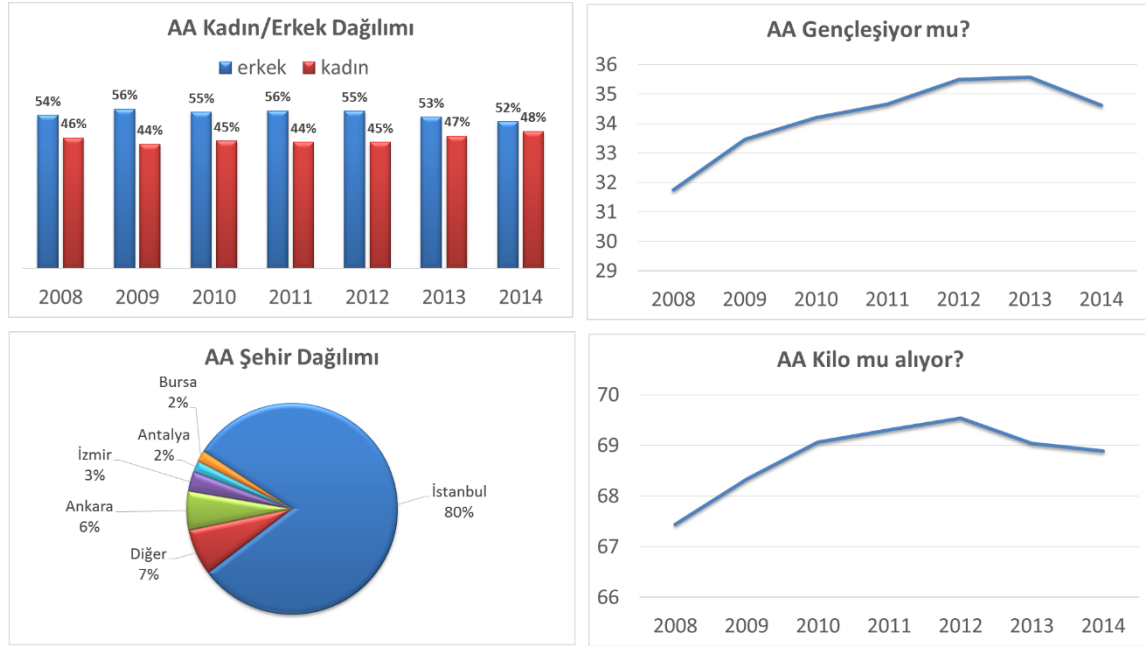
Tablo 2: Desteklenen projeler ve bu projelerin etkileri.

Adım Adım'ın proje destekleme sebebini Science Magazine dergisinin 40.000 potansiyel bağışçı arasında yaptığı bir araştırma da desteklemektedir. Bu araştırmaya göre genel giderleri ödemeyen

sadece projeye bağış yapan bir bağışçının bağış yapma ihtimali %80, bağış miktarı %75 artmaktadır. (Science 31 October 2014: Vol. 346 no. 6209 pp. 632-635,DOI: 10.1126/science.1253932)

Adım Adım'ın Profili

Adım Adım'ın gönüllü koşucularının ve bağışçılarının bağış davranışlarına bakmadan önce Adım Adım gönüllü koşucularının demografisine bakmak faydalı olacaktır.

Tablo 3: Adım Adım koşucularının 2008 – 2014 demografik dağılımı

%81'i İstanbul'da yaşayan, %48'i kadın, %52'si erkek olan, ortalama yaşı 34-35 olan ve 69 kilo olan bu oranlar ile üyelik anında vücut kitle endeksi normal sınırlarda olan bir profil vardır. Adım Adım ile tanışan ve üye olan kişilerin %30'u hayatlarında en fazla 5 km koşmuş, %45'i ise en fazla 5-10 km arası koşmuşlardır.

Profil ve Projelere İlgi

İlk yardımseverlik koşusunun yapıldığı 2008 yılından bu yana bütün koşucuların hangi projelere ilgi duydukları takip edilmiştir. Bu çalışmanın, ilerleyen dönemlerde gelişimi de görmek açısından tekrar yapılması planlanmaktadır. Bu dağılımda en uç noktalardaki STK'lar olarak AÇEV ve AKUT görünmektedir. AÇEV'in başarılı bir şekilde yürüttüğü babalık eğitimlerinin desteklenmesinin bu oranı değiştireceği düşünülmektedir. En son yapılan 2015 Antalya Maratonu'nda da bu oran yine %40 Erkek olmuştur.

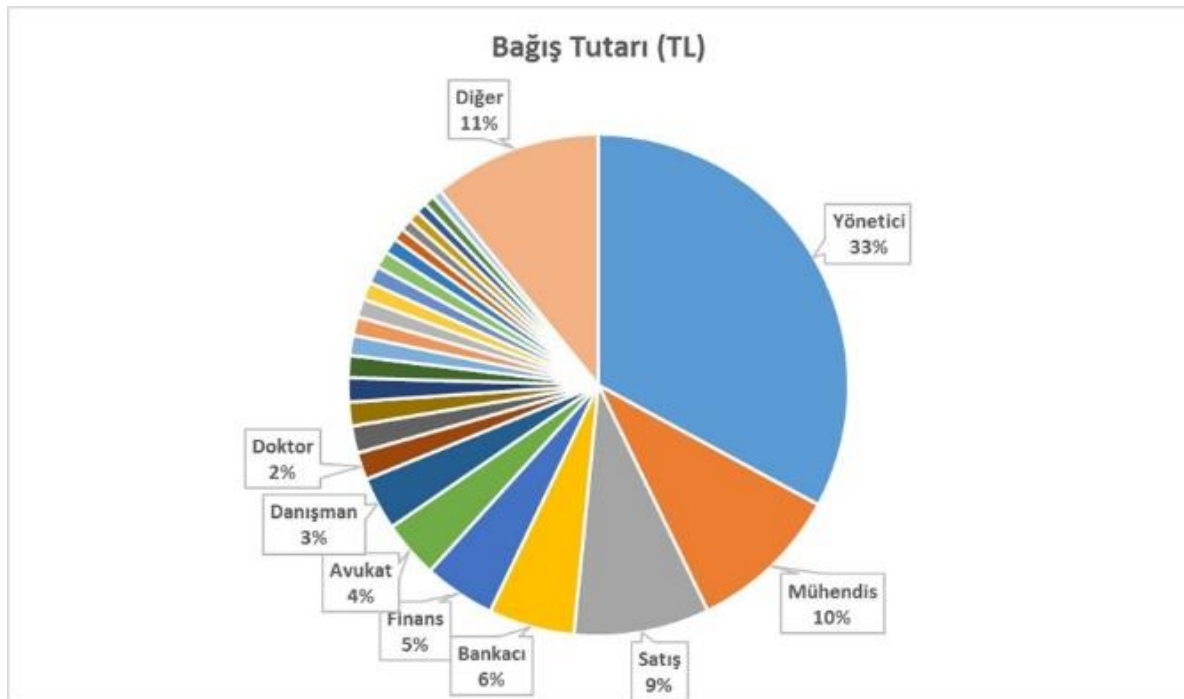
AKUT'un kadın/erkek koşucu dağılımı, AÇEV kadar farklılık göstermese de, bu konuda yapılabilecek bir şeyler olduğunu düşündürmektedir. AKUT web sayfasında yer alan operasyonlara ve fotoğraflara bakıldığında (<http://www.akut.org.tr/operasyon-fotograflari>) 58 fotoğraf içerisinde bir tane kadın AKUT görevlisine rastlanılmamıştır. En son yapılan 2015 Antalya Maratonu'nda da bu oran %62 Erkek olmuştur.

	Koşucu Dağılımı	Kadın	Erkek
	AÇEV	61%	39%
	TOG	54%	46%
	TEGV	54%	46%
	Buğday	53%	47%
	Koruncuk	52%	48%
	TEMA	47%	53%
	TOFD	47%	53%
	AKUT	45%	55%

Tablo 4: STK'lara göre Adım Adım Kadın ve Erkek koşucuların oranları

Bağış toplama ve yapma

Toplanan bağışların, üçte birinin iş tanımını yönetici olarak belirttiğini, bir diğer üçte birinin ise mesleklerini mühendis, satış, bankacı, finansçı ve avukat belirttiklerini görüyoruz.

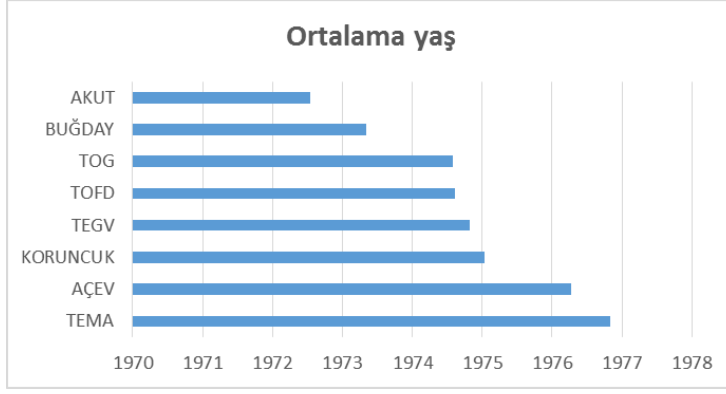

Tablo 5: Adım Adım aracılığıyla toplanan bağışçıların toplamının meslek dallarına göre dağılımı, 2008 – 2015 verileri, bütün üyeler.

STK'lar bazında yardımseverlik koşusu yapanların yaş gruplarına bakıldığında fark 5 yaşa kadar çıkabiliyor. Akut, Buğday ve TOG'un ortalamaya göre daha yaşlı, TEMA ve AÇEV'in ortalamaya göre daha genç koşucuları kendisine çektiğini görüyoruz.

En geniş yaş aralığına hitap eden TEGV ve TOFD. TEMA, AÇEV ve Buğday ise bu STK'lardan 10-15 yaş daha sınırlı bir gruba hitap ediyor.

Bu bilgilerin STK'ların proje yazarken, web sayfalarını ve sosyal medyalarını tasarlarken faydalı olacağını düşünüyoruz. Ortalama yaşı yanı sıra koşucuların yaş aralığına baktığımızda bir miktar daha ilgi çekici bilgi görüyoruz.

Tablo 6: Adım adım koşucularının doğum yıllarına ve destekledikleri STK'lara göre dağılımı

Yaş ve bağış performansı

1974-1965 aralığı en iyi bağış toplayan aralık, bu aralık bütün bağışın %50-70 civarını topluyor.

1980-1984 aralığının kendini gösterebildiği iki STK var; AÇEV ve TEMA'nın bağışlarının dörtte birini bu grup toplamış.

Koşucu Bağış Tutarı Yaş Dağılımı (TL)	En iyi aralık	En iyi 2. aralık	Ne kadarı 1. grup(%)	Ne kadarı 2. grup(%)
AÇEV	1970-1974	1980-1984	38%	24%
AKUT	1970-1974	1975-1979	44%	15%
BUĞDAY	1965-1969	1970-1974	32%	20%
KORUNCUK	1975-1979	1965-1969	28%	25%
TEGV	1970-1974	1975-1979	46%	20%
TEMA	1975-1979	1980-1984	36%	25%
TOFD	1970-1974	1965-1969	39%	20%
TOG	1970-1974	1965-1969	43%	34%

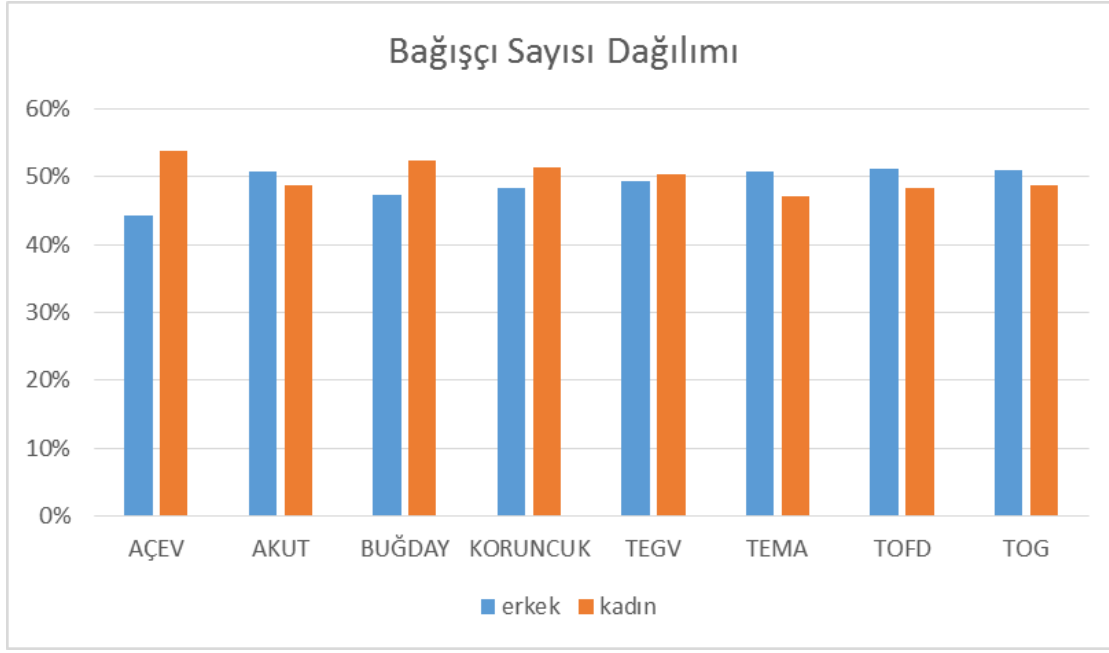
Tablo 7: Adım Adım koşucularının yaş ve bağış performansı dağılımı

Bağışçı Cinsiyeti

Bağışçıların cinsiyet analizi yapıldığında ise şu bilgiye ulaşıyoruz: En büyük fark kadın lehine AÇEV'de %9, Buğday'da %5 oranında kaşımıza çıkıyor.

Daha detaylı bir analiz yapıldığında ise şu ilginç verilere rastlıyoruz:

- Erkekler, kadınlara nazaran hep daha yüksek bağışçılar.
- Kadınlara, erkekler kadınlardan daha yüksek bağış yapıyorlar.
- Kadınlar erkek koşuculara kadın koşuculara yaptıklarından %15 daha fazla bağış yapıyorlar.
- Şirketler ise kadın koşuculara daha yüksek oranda bağış yapıyor.

Tablo 8: 2015 Kadın ve Erkek bağışçı sayılarının STK'lara göre dağılımı.

Tablo 9: Kadın ve Erkek koşuculara Kadın ve Erkek Kurumsal bağışçıların yaptıkları desteklerin oranları ve STK'lara göre dağılımı

Koşucu cinsiyete göre bağış tutarı cinsiyeti				
		Bağışçılar		
		Erkek	Kadın	Şirket
K o ş u c u l a r	Erkek	55%	41%	3%
	AÇEV	46%	37%	17%
	AKUT	52%	42%	6%
	BUĞDAY	53%	44%	3%
	Koruncuk	52%	42%	6%
	TEGV	58%	41%	1%
	TEMA	56%	36%	8%
	TOFD	52%	44%	4%
	TOG	67%	33%	1%
	Kadın	50%	45%	4%
	AÇEV	43%	41%	16%
	AKUT	49%	51%	0%
	BUĞDAY	46%	50%	4%
	Koruncuk	46%	52%	2%
	TEGV	52%	47%	1%
	TEMA	50%	50%	1%
	TOFD	49%	43%	8%
	TOG	62%	37%	1%

Koşucu cinsiyete göre ortalama bağış tutarı					
		Bağışçılar			
		Erkek	Kadın	Şirket	Fark (erkek lehine)
K o ş u c u l a r	Erkek	142	131	714	8%
	AÇEV	86	75	669	15%
	AKUT	56	63	415	-11%
	BUĞDAY	91	77	406	18%
	Koruncuk	141	136	1,550	3%
	TEGV	128	113	551	13%
	TEMA	77	69	143	10%
	TOFD	139	148	1,071	-6%
	TOG	282	188	238	50%
	Kadın	154	114	1,330	36%
	AÇEV	156	113	1,423	38%
	AKUT	83	69	55	21%
	BUĞDAY	62	53	1,098	16%
	Koruncuk	115	100	1,067	15%
	TEGV	163	114	239	43%
	TEMA	78	66	113	18%
	TOFD	151	123	2,273	23%
	TOG	293	154	614	90%

Tablo 10: Koşucuların cinsiyetlerine göre aldıkları ortalama bağış tutarı

Bu rakamları Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile açıklamak mümkündür. 2014 Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'na göre Türkiye, kadının işgücüne katılımı açısından, %32 ile 142 ülke arasında 125. sırada yer almıştır¹. Kadın yönetici oranı ise %12'dir. Buna göre, kadınlar ortalama gelirleri daha düşük olduğu için daha az miktarda bağış yapmaktadırlar. Şirketlerin kadın koşuculara daha çok bağış yapması ise pozitif ayrımcılık ile açıklanabilir.

Adım Adım'ın amacı, spor yoluyla, STK'lar ve bireysel bağışçılar arasında bir köprü kurmak. Oluşum, bu amaçla, hem STK'lar hem de bireysel ve kurumsal bağış toplayacak koşucularla çalışıyor. STK'lar daha etkin ve yaygın projeler yürütebilmek için maddi kaynak sahibi olmanın yanı sıra, ADİM ADİM'dan aldıkları danışmanlıklar ile daha şeffaf, hesap verebilir, topluma kendini daha iyi anlatan kuruluşlar haline geliyor. Bireyler ise, isterlerse, koşarak bağış toplamanın ötesine geçip destekledikleri STK'nın gönüllüleri, üyeleri, çalışanları haline gelebiliyor. Adım Adım kendi bünyesinde yer almayan, aralarında Tohum Otizm, Tarih Vakfı, KAÇUV ve ALİKEV'in de yer aldığı 10'un üzerinde STK'ya da spor yoluyla kaynak yaratma konusunda gönüllü destek veriyor. Adım Adım'ın amacı geliştirdikleri modelin yaygınlaşması ve yurt içinde ve yurt dışında daha çok STK tarafından kullanılmaya başlanması. Bir diğer hedefleri ise toplumsal sorunlar için harekete geçen bireylerin sayısının arttırmak. Bu nedenle bu yazıyı okuyan herkesi bir amaç için koşmaya davet ediyoruz.

Itir Erhart Boğaziçi Üniversitesi'nde İngiliz Dili Edebiyatı ve Felsefe okudu. Aynı üniversitede Felsefe yüksek lisans programını tamamladı ve aynı yıl Cambridge Üniversitesi'nde Felsefe öğrenimine başladı. M.Phil. derecesini kazandıktan sonra İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde ders vermeye başladı. 2006 yılında Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü'nden doktora derecesini aldı.

Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde toplumsal cinsiyet, insan hakları, spor ve medya üzerine dersler veren Itir, Türkiye'nin ilk yardımseverlik koşusu oluşumu olan Adım Adım'ın kurucuları arasında. Bu alanda yaptığı çalışmalardan dolayı 2009 yılında "Fark Yaratıcılar" programına konuk oldu ve 2010 yılında Ten Outstanding Young Persons jüri özel ödülünü aldı, 2014 yılında ise Ashoka Fellow seçildi. Itir Erhart aynı zamanda The School of Life İstanbul ders veriyor.

İ. Renay Onur, 18 yıl Türkiye ve Doğu Avrupa'da, kurumsal finansman ve iş geliştirme görevlerinde profesyonel olarak çalışmış ve bu sürede her sene çeşitli sektörlerde 100'den fazla projenin değerlendirmesini yapan ve yatırım kararlarını alan bir birimi yönetmiş, yatırım yapılan telekomünikasyon, yenilenebilir enerji, otel ve eğlence sektörlerindeki şirketlerde yöneticilik yapmıştır. Dale Carnegie Kişisel Gelişim Eğitmenidir.

Profesyonel kariyerinin yanı sıra, spor aracılığıyla sivil toplum kuruluşlarına kaynak yaratmayı hedefleyen yardımseverlik koşusunu Türkiye'de tanıtmayı ve yaygınlaştırmayı sağlayan bir sivil toplum kuruluşu olan Adım Adım'ın kurucularındandır. Adım Adım'da yönetim kurulu ve icra kurulunda görev almaktadır. Türkiye'nin en iyi 3 yardımseverlik koşucusundan birisidir. Kuruluşundan bu yana gönüllü koşuculara kaynak yaratma koçluğu yapmaktadır. 2006-2015 yılları arasında iyilik peşinde koşarak 800'ü aşkın kişiden 350.000 TL bağış toplamıştır.

Adım Adım projesi ile Türkiye'de bireysel bağışçılığı geliştiren, bireyler ve STK'lar arasındaki kopukluğu gideren özgün bir model geliştirdiği için 2014 yılında dünyanın ilk ve en geniş sosyal girişimcilik ağı Ashoka tarafından Ashoka Fellow olarak seçilmiştir.

¹ Dünya Ekonomik Forumu (DEF) 2014 Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu
http://www3.weforum.org/docs/GGGR14/GGGR_CompleteReport_2014.pdf